

Άννα Αβεντισιάν-Παγοροπούλου (Τμήμα ΦΠΨ, Τομέας Ψυχολογίας),
Η Επεξεργασία των αναλυτικών-επεξηγηματικών κειμένων από
μαθητές Γυμνασίου. Παρεμβατική χρήση Γνωστικών Στρατηγικών σε
κείμενα θεωρητικών και θετικών επιστημών.

Η μελέτη αυτή η οποία εντάσσεται στο πεδίο της Γνωστικής Επιστήμης και ειδικότερα στην Κατανόηση και Παραγωγή Κειμένου (Text Comprehension and Text Production), εξετάζει μια σειρά από γνωστικές στρατηγικές και την παρεμβατική χρήση τους σε μαθητές Γυμνασίου. Υποστηρίζεται ότι, μετά τη δεύτερη παιδική ηλικία και με τη διαρκώς συσσωρευόμενη εκπαιδευτική εμπειρία, οι μαθητές είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ποικίλους τρόπους ώστε να διευκολύνουν τον εαυτό τους στην επεξεργασία απαιτητικών κειμένων των σχολικών εγχειριδίων τους. Η συνεχής προσέγγιση νέων επιστημονικών περιοχών καθώς οι μαθητές φοιτούν στο Γυμνάσιο, αλλά και στο Λύκειο, καθιστά απαραίτητη τη συνεχή προσαρμογή τους σε καινοφανή και ιδιαίτερος απαιτητικά νέα κείμενα, η κατανόηση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για τη σχολική πρόοδο των μαθητών.

Η επιτυχής παρέμβαση στο έργο αυτό των μαθητών δείχτηκε στην ερευνητική αυτή εργασία. Οι γνωστικές στρατηγικές, που αναπτύχθηκαν και προσαρμόστηκαν σε ειδικά πειραματικά κείμενα, έδειξαν την επιτυχία με την οποία οι μαθητές μιας συγκεκριμένης εκπαιδευτικής βαθμίδας μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις κατανόησης δύσκολων, πολύπλοκων και αλληλεξαρτώμενων εννοιών. Η καθοδήγηση μέσω γνωστικών στρατηγικών φαίνεται να είναι ένας εφικτός και αποδοτικός στόχος.

Το δεύτερο σκέλος της ερευνητικής εργασίας περιλάμβανε συζητήσεις καθ' ομάδες στη διάρκεια της επεξεργασίας των κειμένων. Σχηματίστηκαν ομάδες των έξι μαθητών και με την καθοδήγηση των πειραματιστών, κλήθηκαν να αναφέρουν τις δυσκολίες κατανόησης που είχαν ως προς το/τα συγκεκριμένα κείμενα. Ο ευεργετικός ρόλος της μικρής ομάδας δείχτηκε και στην περίπτωση αυτή, και τούτο επετεύχθη με τη σύγκριση μεταξύ συνεργατικών ομάδων και ομάδων ατομικής μελέτης. Παρά το γεγονός ότι η μεταβλητή «συνεργατικές/ατομικές ομάδες» δεν παρουσίασε στατιστικώς σημαντικά αποτελέσματα, όπως συνέβη με την μεταβλητή «χορήγηση γνωστικών στρατηγικών/μη χορήγηση», η όλη προσπάθεια έφερε στο φως πολλά και αξιόλογα ευρήματα. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι τα ακόλουθα δύο: (1) Οι μαθητές φάνηκαν να ενεργοποιούνται μέσω της χρήσης γνωστικών στρατηγικών *πιο συστηματικά* όσον αφορούσε το κείμενο Θετικών Επιστημών και λιγότερο συστηματικά όσον αφορούσε το κείμενο Θεωρητικών Επιστημών. Οι μαθητές μέσης αλλά και ανώτερης σχολικής επίδοσης φάνηκαν να επηρεάζονται αισθητά και να διαφοροποιούν την απόδοσή τους προς το καλύτερο, ανεξάρτητα από τις ειδικές συνθήκες μελέτης τους (συνεργατική/ατομική μάθηση). (2) Οι μαθητές εκείνοι που *σχεδόν κατά κανόνα* ωφελήθηκαν από την παρέμβαση φάνηκαν να είναι οι μέσης δυναμικότητας μαθητές. Οι αδύνατοι μαθητές έδειξαν μια αδυναμία αξιοποίησης των στρατηγικών, ενώ οι άριστοι μαθητές αξιοποίησαν μεν την παρέμβαση, αλλά δεν έδειξαν μεγάλες διαφορές στην επίδοσή τους συγκρινόμενοι με τους άριστους μαθητές οι οποίοι δεν δέχθηκαν την παρέμβαση και αφέθηκαν να μελετήσουν μόνοι τους. Το τελευταίο αυτό εύρημα ανοίγει προοπτικές για καινούριους σχεδιασμούς και περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.